

Prominent onderzoeker plaatst Peellands drama in breed perspectief

Nieuwste inzichten over heksenjacht in lezing toegelicht

Dr. Hans de Waardt, een Nederlands cultuurhistoricus die internationaal bekendheid geniet als onderzoeker op het gebied van de heksenvervolging, verzorgt op vrijdag 6 september de jaarlijkse Anna Ceelen Lezing. Ze wordt gehouden op de locatie In de Gloria, het voormalige protestantse kerkje aan de Lindestraat 1 in Asten. De Waardt, verbonden aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, is als geen ander in staat de dramatische Peellandse heksenjacht van 1595 te plaatsen in een breder kader en zicht te geven op omstandigheden en mechanismen die er hier en elders aan ten grondslag lagen.

De lezing is een activiteit van het Anna Ceelen Huis, het bij de Astense kasteelruïne gevestigde documentatiecentrum voor de studie van hekserij. Anna Ceelen was het laatste slachtoffer van de heksenjacht die in deze regio vijftientig vrouwen het leven kostte. Ze zouden in dienst zijn getreden van de duivel en in zijn opdracht door toverij dood en verderf hebben gezaaid. Onder marteling bekenden ze de meest bizarre daden, zoals het vliegend door de lucht bezoeken van nachtelijke feesten met hun satanische leidsman.

Het onderzoek naar hekserij en magie kreeg in de jaren tachtig van de vorige eeuw krachtige impulsen door de vorming van een landelijke studiegroep, waarvan ook De Waardt deel uitmaakte. Er verscheen een reeks publicaties, bundels met nieuwe gegevens en inzichten, en ook twee proefschriften. Een daarvan was in 1991 het proefschrift van Hans de Waardt: 'Toverij en Samenleving: Holland 1500-1800'. De studiegroep is gestopt, maar De Waardt is nog wel actief binnen de *Arbeitskreis Interdisziplinäre Hexenforschung*, een gezelschap van wetenschappers uit verschillende landen dat congressen organiseert en bevindingen uitgeeft in een boekenreeks. Vanuit de invalshoek van hekserij en magie heeft hij zich ook beziggehouden met de medische geschiedenis en speciaal die van de psychiatrie.

De spreker gaat in de lezing in op de magische cultuur en het concept van duivelse betrokkenheid, en stelt zich daarbij de vraag hoe mensen elkaar zulke verschrikkelijke dingen kunnen aandoen als destijds gebeurde. De vervolging in de Lage Landen benadert hij vergelijkenderwijs: wat verklaart bijvoorbeeld de verschillen tussen vervolging in de Franstalige en Nederlandstalige delen van Vlaanderen en Brabant? En wat valt te zeggen over de verschillen tussen de rijke kustprovincies en de arme, dunbevolkte binnenlandse gewesten? Het gedegen onderzoek in de recente geschiedenis heeft al veel verhelderd, maar De Waardt maakt duidelijk dat er ook nog genoeg te ontdekken valt. Hij benadrukt in zijn lezing ook dat het magisch wereldbeeld tot op de dag van vandaag voortleeft, dat het geloof in bovennatuurlijke krachten niet alleen iets van het verleden is. Hij illustreert dit met voorbeelden uit de praktijk.

De eerdere lezingen in de reeks werden gegeven door Vera Hoorens (hoogleraar sociale en culturele psychologie in Leuven), Paul van der Velde (hoogleraar Aziatische Religies in Nijmegen), Jan Bart

Gewald (hoogleraar en directeur van het Afrika-Studiecentrum Leiden) en Gerard Rooijackers (oud-hoogleraar Nederlandse etnologie in Amsterdam).

De lezing op vrijdag 6 september begint om 20.00 uur. De toegangsprijs is 7,50 euro. Aanmelden kan via de site www.indegloria.nl (onder agenda). De lezing is aanvullend en verdiepend met betrekking tot de tentoonstelling 'Heksenjacht in Peelland', die nog tot en met 3 november te bezoeken valt in kasteelmuseum Helmond.